

Çeviri

Çeviri Yayınlanma Tarihi: 06.04.2020

COVID-19 Kılavuzu: Evsiz
Yaşayan Kişilerin Korunması

BM BARINMA HAKKI ÖZEL
RAPORTÖRÜ LEILANI FARHA

02.04.2020

COVID-19 Guidance Note:
Protecting Those Living in
Homelessness

UN SPECIAL RAPPORTEUR ON
THE RIGHT TO ADEQUATE
HOUSING LEILANI FARHA

02.04.2020

COVID-19 KILAVUZU¹ EVSİZ YAŞAYAN KİŞİLERİN KORUNMASI

(Gayriresmi Çeviri)

Leilani Farha
Barınma Hakkı Özel Raportörü

2 Nisan 2020

Barınma, koronavirüse karşı savunmanın ön cephesi haline gelmiş durumdadır. Barınmanın bu derece bir ölüm-kalım meselesi olduğu daha önce nadiren görülmüştür.

Dünyanın her tarafında hükümetler salgın eğrisini düzleştirmek ve koronavirüs enfeksiyon oranlarını azaltmak için “evde kal”, “kendini izole et”, “fiziksel mesafe” ve “ellerini yıka” politikalarını uygulamaya başlamıştır. Tüm bu politikalar herkesin yeterli temizlik altyapısına sahip bir evi olduğu varsayımına dayanmaktadır. Ancak dünyada evsiz yaşayan yaklaşık 800 milyon insan için bu varsayımı yapmak mümkün değildir. Üstelik, tıbben yüksek risk altında olan bu nüfus yeni virüs de dahil olmak üzere yüksek oranlı solunum yolu rahatsızlıkları ve orantısız sağlık sorunları ile karşı karşıyadır.

Bu salgın karşısında yeterli barınma imkanına erişim eksikliği, evsiz yaşayan kişiler için potansiyel bir ölüm tehdidi anlamına gelmektedir ve nüfusun daha geniş kesimini de sürekli bir risk altında bırakmaktadır. Covid-19 (Kovid-19), toplum sağlığımızın bireyler olarak “evde kalma” becerimize değil aynı zamanda başkalarının da aynısını yapma gücüne bağlı olduğunu açığa çıkararak bireycilik mitinin açmazlarını ifşa etmiştir.

Evsizlik; kriz durumları da dahil, milliyet ya da yasal statü fark etmeksizin temel bir insan hakları ihlalidir. Barınma hakkı ile beraber sağlık ve beslenme haklarının teşkil ettiği temel korumalar insanlık onuru ve yaşam hakkı bakımından acil durumlarda dahi askıya alınamayacak kadar esastır.

Bu bağlamda devletler evsiz insanların virüse karşı eşit düzeyde korunmasını ve daha geniş nüfusun muhafaza edilmesini sağlamak için evsiz insanların barınma ihtiyaçlarını acil ve öncelikli biçimde ele almalıdır. Salgınla mücadelede gösterilecek çabaların etkili olması adına ulusal hükümetler ve yerel idari birimler arasında gerekli kaynak ve kapasitenin sağlanmasına yönelik işbirliği gerekmektedir.

---

¹ Bu kılavuz Asya, Afrika, Avrupa, Kuzey Amerika ve Güney Amerika’daki hak savunucuları ile istişare halinde geliştirilmiştir. Kılavuz; ilave uzman tavsiyeleri, olumlu örnekler ve/veya öğrenilen dersler aracılığıyla güncellenebilir.

Devletler, insan hakları yükümlülüklerine uygun olarak aşağıdaki acil önlemleri almak zorundadır:

- 1) Salgın sona erdiğinde evsizlik durumuna dönmeleri için sokaklarda yaşayan tüm evsiz insanlara kalıcı konutlara geçiş yapmak üzere acilen konaklama sağlanmalıdır. Bu, otel ya da motel odalarının temin edilmesini veya ordu kışlaları, kullanılmayan hastaneler gibi yapıların bu amaçla yeniden tasarlanmasını gerektirebilir. Kamu makamları, özel mülkiyete ait boş konutlar ve ikincil evlerin ulaşılabilir olmasını sağlamak için yetkilendirilmelidir.
- 2) Şiddet sebebiyle evinden ayrılmak durumunda kalabilecek olan kadın, çocuk ve gençlerin evsizliğe düşmemelerini ve güvenlikleri ile birlikte su/temizlik, gıda, toplumsal destek, sağlık hizmetleri ve Covid-19 testine erişimlerini sağlayan alternatif konaklama tesisleri temin edilmelidir.
- 3) Acil durumda sağlanacak konaklama; fiziksel mesafe, izolasyon, karantina ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından Covid-19'un yayılmasını durdurmak amacıyla verilen diğer sağlık tavsiyelerini mümkün kılacak şekilde sağlanmalıdır. Sakinler mahremiyet, su/temizlik, gıda, sosyal ve psikolojik destek, sağlık hizmetleri ve Covid-19 testine erişim imkanına sahip olmalıdır. Evsiz yaşayan aileler, kadın ve çocuklar, fiziksel ve psiko-sosyal engeli olan kişiler ve özellikle risk altındaki kişiler (65 yaş üzerinde veya sağlık sorunları olan) için yeterli barınmanın sağlandığından emin olunmasına özel dikkat gösterilmelidir. Bir aile üyesinin hastalığın kontrolü için ayrı bir odada izolasyonunun gerekli olduğu durumlar da dahil olmak üzere çocukların ebeveynleri ya da diğer aile bireylerinden ayrılmasından daima kaçınılmalıdır.
- 4) Mümkün ve uygun olan durumlarda, hükümetler evsiz nüfusun salgın esnasında ve sonrasında barınmasını sağlamanın ve kamusal varlıklarını artırmanın bir yolu olarak kısa ve uzun vadede erişilebilir konutlar satın almalıdır.
- 5) Evsiz yaşayan herkesin, nerede yaşadıklarına bakılmaksızın ayrımcı olmayan ve ücretsiz sağlık hizmeti ve testlere erişimi sağlanmalıdır. Aynı zamanda en iyi sağlık uygulamalarına, devletin sağlık politikalarına ve sağlık hizmetlerine nerede, nasıl ulaşılacağı da dahil olmak üzere Covid-19 hakkında erişilebilir, güncel bilgilerin yaygın bir şekilde dağıtımı gereklidir.
- 6) Özel tesislere ulaşamayan, sokakta yaşayan evsizlerin umumi tuvaletlere, duşlara ve el yıkama gereçlerine erişimleri sağlanmalıdır. Bu tesisler daima su ve sabun bulundurulmuş muhafaza edilmeli ve düzenli olarak dezenfekte edilmelidir.
- 7) Virüs belirtileri gösteren ve koronavirüs test sonucu pozitif olan evsiz kişilere kalmak için güvenli bir yer, acil tıbbi destek, gıdaya erişim ve karantina ya da izolasyonu idare etmelerini sağlayabilecek tüm gerekli tıbbi ve diğer destekler sağlanmalıdır.

- 8) Sokağa çıkmanın yasaklanması ve sınırlandırılması gibi uygulamalarda evsiz kişilerin kriminalize edilmesi, para cezası gibi cezalara çarptırılmaları engellenmelidir. Evsiz insanların marjinalleştirilmesini artıran özel mülkiyetin aranması ve “sokak süpürme”leri gibi kolluk uygulamaları sonlandırılmalıdır.
- 9) Evsiz insanların kamplarının zorla tahliye edilmesini ve sökülmesini durdurun ve kimi durumlarda kampların barınaklar gibi mevcut diğer konaklama alanlarından daha güvenli olabileceğini kabul edin. Bununla birlikte, kamp sakinlerine izolasyonun mümkün olduğu alternatif konaklama yerlerine taşınma seçeneği sunulmalıdır. (bkz. <https://www.esithaklar.org/2020/04/gayriresmi-yerlesimlerde-yasayanlarin-covid-19dan-korunmasi/>)
- 10) Ortak temizlik ve uyku alanları olan acil durum barınaklarında, yataklar arasında 2 metre mesafe olsa dahi “evde kal” ve “fiziksel mesafe” seçeneklerinin sağlanması genellikle yeterli ölçüde mümkün olmayacaktır. Bu tesislerin ortak yapısı virüsün yayılmasına katkıda bulunabilir. Bu tür tesisler kapatılmadan önce sakinleri için yeterli alternatif konaklama imkanları güvence altına alınmalıdır. Acil durum barınakları açık kaldığı sürece güçlendirilmiş hijyen tedbirleri ve kişisel koruyucu ekipman sağlanması yoluyla ikamet eden, çalışan ya da ziyarette bulunan herkesi güvende tutmak için her türlü çaba gösterilmelidir. Barınak sakinleri arasında koronavirüs test sonucu pozitif çıkanlar için gereken destek hizmetleri ile birlikte olacak şekilde karantina seçenekleri sağlanmalıdır.
- 11) Gıda bankalarının ve evsiz insanlar için diğer destek hizmetlerinin temel servis sağlayıcılar listesine dahil edilmelidir ve olası bir tecrit esnasında hizmetlerini sürdürmelerine ve genişletmelerine izin verilmelidir. Hükümetler, servis sağlayıcılarının destek hizmetlerini güvenli bir şekilde sunmaya devam etmeleri için gerekli olan güncel sağlık bilgilerine, maskelere, el dezenfektanlarına ve diğer gerekli kişisel koruyucu ekipmanlara erişebilmelerini sağlamalıdır.
- 12) Covid-19'un evsizlere destek hizmetleri veya gıda bankaları aracılığıyla yayılmasını önlemek için DSÖ'nün hijyen ve sosyal mesafe önerileri mümkün olduğunca uygulanmalı ve yerinde destek veya ev teslimi de dahil olmak üzere daha merkezi olmayan bir hizmet sunumu göz önünde bulundurulmalıdır. Evsiz insanlar için alternatif teslimat biçimleri yaratılmadan temel hizmetlerin sonlandırılması beslenme ve yeterli yaşam standardı hakları da dahil olmak üzere temel uluslararası insan hakları yükümlülüklerini ihlal edecektir. Bir devlet olağanüstü hal ilan etmiş olsa bile bu haklar tarafından sağlanan temel korumadan geriye gidilemez.
- 13) Hükümetler, insanların evsiz kalmasına yol açabilecek tahliye gibi tedbirleri uygulamamalıdır. Tahliyelere ancak hane sakinlerini hane içinden gelebilecek

zararlara karşı korumak gerektiğinde izin verilebilir. Ayrıca tahliye edilenlere alternatif konaklama sağlanmalıdır.

Web adresi: www.esihaklar.org

e-posta: esihaklar@gmail.com

Adres: Gümüşsuyu mah. Ağa Çırağı sokak Pamir Apt no 7/1, Beyoğlu/ İSTANBUL